

Kitaristin asialla

– kaiutinkaappi ajan- ja asianmukaiselle tasolle!

Keveys, kohtuullinen koko, hyvä hyötysuhde ja alinta rekisteriä myöten kitaran äänen toistava vaste – siinä lyhyesti kuvailtuna tavoitteet, joihin kaksi kymenlaaksolaista kaverusta yhteistuumin tähtäävät.

Juha Björninen, Lassi Ukkonen ja Kari Änäkäinen kuvattuina valmistumassa olevien Rumble-kaappien äärellä.

Kari Änäkäinen päätyi kaiutinkaappien tekijäksi hieman sattumankin kaupalla. Hiljalleen oli alkanut tuntua siltä, että 30 vuotta kaupallisella alalla on tarpeeksi. Sopiva hetki ryhtyä tuumasta toimeen tuli, kun pitkäaikainen työpaikka alkoi valmistella muuttoa. Änäkäinen jättäytyi vapaalle ja keskittyi aluksi vain kodin remontoimiseen. 1970-luvulla alkanut aktiivinen soittoharrastus johti samoihin aikoihin kitaristin paikalta jälleen basistin tontille, mutta sopiva kaappi puuttui.

Apuun tuli vanha ystävä, putkitekniikkaan vihkiytynyt ja elektroniikan parissa ikänsä työskennellyt **Lassi Ukkonen**, joka nykyisin pyörittää päätoimisesti 2011 perustamaansa Triodipajaa Kuusankoskella. Hän jelpesi sopivan elementin valinnassa ja laski kotelolle passelit mitat. Änäkäisen rakentama bassokaappi ylitti odotukset ja se myös arvioitiin myöhemmin työnäytteenä niin pätevästi tehdyksi, että ovet puuseppäkoulutukseen aukenivat vaikka haku aika oli ummessa ja lukukausi jo käynnissä. Vajaata kahta vuotta myöhemmin kädessä olivat sitten puusepän paperit kiitettävien arvosanojen.

Bassokaappi innoitti uuden ammatin ohella myös uusiin projekteihin: pitäähän nyt kotisoittoon ja pikkukeikkailuun soveltuva näppärä kaiutinkaappi saada myös kitarakäyttöön. Tällä kerralla rakennettiin kuitenkin kaksi kaappia, yksi kummalle-

kin. Idea laajemmasta toiminnasta alkoi muotoutua vasta, kun paikkakunnalla jameissa vierailut **Juha Björninen** lainasi Lasilta Karin tekemää kaappia ja ilmaisi illan päätteeksi kiinnostuksensa samanlaisen hankkimiseen.

Kunnon liitos ei ruuveja kaipaa

Änäkäisen suunnittelemat kotelot sisältävät kitarakaapeissa harvinaisia, mutta puusepän näkökulmasta luontevia ratkaisuja. Levyjen liitokset on esimerkiksi tehty jyrkimällä sellaiselta toisiinsa lukkiutuvat urat ja huulokset, että puutapein vahvistetut liimaliitokset eivät kaipaa nurkkarimoja kotelon sisäpuolella. Levyjen liitoksissa ei myöskään ole ainuttakaan ruuvia, niitä käytetään ainoastaan helojen ja kaiutinelementin kiinnittämiseen.

Kaappien kyljet ja takaseinä ovat 15-millistä havuvaneria, etulevy 18-millistä koivuvaneria. Levyjen ohkaisuudesta huolimatta rakenne on erittäin jäykkä, sillä seinät tuetaan toisiinsa vanerista muotoilluilla jäykistekaarilla. Havuvanerin käyttöle Änäkäisellä on järkevät perusteet.

– Se on helppoa työstää, ja aika stabiilia, tasalaausta tarvaraa. Ja se tuo keveyden, mikä on samalla vähän myös soundijuttu, nimenomaan sen keveytensä vuoksi. Markbass käyttää

poppelivaneria, mutta sitä ei oikein saa Suomesta. Se olisi vielä kevyempää, mutta kyllä havulla päästään bassokaapissakin 15-tuumaisella neodyymielementillä 20 kilon painoon, kuvailee Änäkäinen havuvanerin etuja.

Tyypillinen kaiutinkotelon materiaali MDF ei saa tältä parivaljakolta suurta kannatusta, tavoitteena on Ukkosen mukaan ”soittimellisuus – se että kotelo lähtee ottamaan osaa” äänen muodostumiseen. MDF on tässä suhteessa kuollut materiaali.

– Jos se MDF on kerran niin hyvää, niin miksei tehdä seloja MDF:stä, lohkaisee Ukkonen.

Paljon petrattavaa

– Soittoilanteessa kaluston pitää myötäillä soittajaa eikä niin, että soittajan pitää taistella kalustoa vastaan. Vähän niinkuin puoltava saha; kyllä taitava timpuri vetää silläkin, mutta joutuu tekemään paljon enemmän töitä, kuvailee Lassi Ukkonen, ja huomauttaa ettei tilanne tässä suhteessa ole kaappien osalta yleisesti ottaen lähelläkään ihanteellista:

– Kitaravahvistimet on kehitetty, mutta kaiutinpuoli laaha 70/80-luvulla.

Eniten mättää kotelointi, johon ei ole kiinnitetty huomiota, minkä vuoksi hyväkään elementti ei anna parastaan ulos.

– Tehdään kyllä tämmöisiä rinnakkaisia kaiutinelementtejä, että ne toistaa vähän erilailla sitä keskialuetta. Mutta äänestä 30 prosenttia on poissa, kun sieltä ei vaan tule niitä alataajuuksia, minkä päällä kuitenkin kitaran ääni ja sen syttyminen on. Ei ihan bassotontille voi eikä kuulukaan mennä, mutta kyllä ne infraäänit vaikuttavat siihen soittokokemukseen ja -tuntumaan, kuvailee Ukkonen asian merkitystä.

Historialla on osuutensa asiaan. Aikanaan kombot sijoitettiin lavalla soittajien etupuolelle, jolloin avoimesta kotelosta taaksepäin kuuluva ääni paikkasi puuttuvaa monitorointia. Rakenne on jäänyt käyttöön, vaikka back line kasataan nykyään soittajien taakse ja puoliavoimen kombon vuotoäänestä on useimmiten vain häitää. Myös suuri koko on jäänne vanhoilta ajoilta.

– Kyllä mä ymmärrän, että 60-luvulla piti olla 4×12-kaappeja neljä kappaletta, koska ei ollut PA-laitteita. Siitä on omituttu tää optinen puoli, että se näyttää hyvältä. Mutta ei nykyisin tarvitse sellaisia olla kuuluminen takia. Suurin osa keikoista on pizzeria-luokassa: iso kaappia ei sinne saa, ja jos pieni kaappi toimii muuten, niin onhan sellaisia helpompi sijoitellakin niiden kaljakorien päälle, toteaa Lassi.

Pohdinnassa on vielä, pitäisikö kitaristeille ryhtyä valmistamaan myös hyvinsoivia, monitorikaapin malliin rakennettuja kaappeja. Lassi näkee sellaiselle perusteita:

– Ongelmahan on, että nää on lattialla ja kun ihmisellä on valitettavasti korvat päässä eikä nilkoissa, niin se korkeiden äänen kuuluvuus soittajalle ei ole kovin hyvä...

Päästään tilanteeseen, jossa muusikko saattaa valitella kehoa kuuluvutta, mutta yleisö saa jo enemmän kuin tarpeeksi – kaiutin kun on lavalla juuri sopivasti kuuntelijoiden pään korkeudella ja tuuttaa suoraan maalia kohden.

Kari Änäkäisen ilmeistä voi päätellä, ettei kaikkia ideoita ole vielä lyöty pöytään. Nähtäväksi jää mihin innovointi vielä johtaa. ◆

Rumble-kaappien Rivakka-testin löydät ohesta.

Änäkäinen Rumble – kaiutinkaappeja puusepän otteella

Testiin saatiin kaksi eri kaiutinelementillä varustettua Rumble-kaappia. Ensimmäisen kaiuttimena oli 50-wattinen Eminence Private Jack, jota elementin valmistaja itse luonnehtii ”british invasion” -kategoriaan kuuluvaksi. Toisessa kaapissa oli Warehouse Guitar Speakersin 30-wattinen Reaper, jota kuvaillaan vaihtoehdoksi Celestion G12H30 Anniversary -kaiuttimelle.

...

Molemmat kaapit soivat äärimmäisen selkeästi ja täsmällisesti. Niissä on erinomainen dynamiikka ja rotevaa täyteläistä, iso ja hengittävä ääni.

Eminence-versio oli hieman hillitympi, levollinen ja jyhkeää voimaa huokuva. WGS Reaper -malli oli ärhäkämpä ja sen kautta alakielten kirakas purevuus ja plektran kynsäisy tulivat enemmän esiin. Puhdilla soundeilla ja keynen reunasärön parissa viihtyville vinkkaisiin juuri Private Jack -mallia, WGS Reaper taas vaikuttaisi olevan sitten piirun verran säröisempään maailmaan hyvin mallaava vaihtoehto.

...

Kumpikin Änäkäisen rakentama kaappi antoi studiolla oleville komboille kokonaan uusia ulottuvuuksia. Ampegin GVT-15 kasvoi huomattavasti rotevammaksi ja sen ääni sai lisää syvyyttä, kun vakiokaiuttimen tilalle kytki kumman tahansa. Marshallin 1974X:n soinnista taas irtosi niin jyrkää ja tiukkaa botne, ettei sellaista olisi voinut kuvitellaakaan kombon oman, bassotoistoltaan kuivakan kaiuttimen perusteella olevaksi.

Erinomaisia kaappeja, joilla soittaessa tekee mieli syventyä ja panostaa myös soiton pieniin detaljeihin – sellaisiin, jotka vaatimattomampi kaiutin tai vahvistin usein mankeloi olemattomiin.

Työn jälki on kauttaaltaan erittäin huoliteltua ja laadukasta. Kymmenen pistettä.

Hinta: alkaen 580 €

Lisätiedot:
• www.änäkäinen.fi